

**ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В СИСТЕМІ
МЕДІАОСВІТИ (досвід укладання договору про подвійне дипломування з
Університетом Адама Міцкевича в Познані)**

Анастасія ВОЛОБУЄВА

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
заступниця директора з науково-педагогічної роботи,
Навчально-науковий інститут журналістики,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
<https://orcid.org/0000-0002-8126-7107>
nastya_v@knu.ua*

Віталій КОРНЄВ

*доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри соціальних комунікацій,
Навчально-науковий інститут журналістики,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
<https://orcid.org/0000-0001-5749-1443>
vmkorn@knu.ua*

Постановка проблеми. Розвиток системи вищої освіти в Україні визначено одним із ключових напрямків входження у європейський освітній простір. Закономірно, сьогодні можемо говорити про помітні результати в частині наукових та науково-практичних досліджень – програми Еразмус+, Горизонт, інші проєкти фінансовані національними урядами, зокрема Німеччини, вже не є чимось унікальним для українських науковців. Натомість, ситуація з освітніми проєктами, які орієнтовані на спільне навчання та формування компетентностей здобувачів освіти – це та проблема, яка з одного боку постає викликом для українських освітян, з іншого ж – відкриває широкі можливості та перспективи співпраці. Особливо гостро ця проблема стоїть в гуманітаристиці, адже при підготовці фахівців значиму роль відіграють культурні, соціальні та інші гуманітарні особливості професійної діяльності випускника, які потребують узгодження та кореляції. Можливо саме тому, кількісний показник спільних проєктів українсько-європейської співпраці не є надто високим, хіба за винятком програм академічних обмінів.

Мета дослідження. Наша доповідь присвячена започаткуванню спільної підготовки бакалаврів журналістики в українському та польському університетах, ключове завдання – відобразити алгоритм реалізації проєкту з урахуванням освітньої моделі, особливостей набуття компетенції та тих методологічних підходів до реалізації освітніх цілей, які властиві університетам різних країн. Джерелами нашого дослідження став досвід створення окремого навчального плану подвійного дипломування на програмі С7 «Журналістика», тому посилань на джерела у звичному розумінні використати не можемо. Однак для повноти розуміння ситуації радимо користуватися сайтами КНУ, насамперед в частині програмних документів [4], сайтом ННІ журналістики – в частині навчальної роботи [5], сайтом УАМ [2] та факультету політичних наук і журналістики [3]. Для розуміння структури і змісту підготовки варто

використовувати сторінку сайту УАМ, на якій відображено особливості і наповнення навчальних програм посеместрово [1].

У липні 2025 року між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Університетом Адама Міцкевича в Познані (Республіка Польща) було укладено Договір про подвійне дипломування для спеціальностей «Журналістика» (КНУ) та «Журналістика і соціальні комунікації» (УАМ) для першого (бакалаврського) рівня підготовки. Цей договір став підсумком тривалої роботи адміністрації та викладачів обох університетів, від ректорату до профільних кафедр, які відповідатимуть за підготовку. Проєкт започатковано на рівні предметно означеної пропозиції у жовтні 2024, таким чином, робота тривала майже 10 місяців. Про результати і наслідки цієї діяльності – нижче, сподіваємося, наш досвід зменшить і полегшить шлях для всіх представників медіаосвітньої галузі, які матимуть потребу реалізуватися у цій сфері. Відобразимо цей процес у формі послідовних заходів, які сприятимуть реалізації подібних договорів, та й просто дадуть можливість осмислити готовність конкретної освітньо-професійної програми для участі в подібних проєктах.

1. **Адміністративні процедури і заходи відкриття програми.** Перед початком роботи були отримані попередні згоди на рівні адміністрації обох університетів. Коло «адміністративного охоплення» та отримання погоджень включає: на національному рівні – проректори (з навчальної роботи та міжнародної діяльності), директор Навчально-наукового інституту журналістики, міжнародний та юридичний відділи Університету, навчальна частина ННІ журналістики, кафедра соціальних комунікацій. Все це дало змогу сформуванню освітню модель та визначити можливості її реалізації в межах чинного законодавства. Погодження в Польщі мало дещо менше ланок, ймовірно, не всі вони були означені під час нарад і консультацій. Принаймні, можемо впевнено говорити про роботу з такими адміністраторами процесу: координатор (відповідав за зміст і складники угоди), заступник декана з навчальної роботи (зміст навчального плану, особливості перезарахування дисциплін), декан факультету політичних наук і журналістики (рамкова згода та контроль відповідності освітнім вимогам і законодавству), рада факультету (попереднє погодження договору), юридичний відділ (перевірка угоди), проректор (підписання договору, координація зусиль та контроль погодження документу). Як бачимо, такий проєкт передбачає «довгу адміністративну дорогу», важливо отримати згоду та підтримку до початку активного періоду діяльності, а ще більш важливо – чітко відобразити дорожню карту реалізації потенційної співпраці та зважати на тривалість окремих процедур. Наш досвід показує, що найбільш тривалим процесом стала перевірка та погодження договору юридичними відділами, адже проєкт орієнтований на тривалий час співпраці.

2. **Модель навчання.** Ключова особливість освітніх систем наших країн – різниця у часі підготовки бакалавра: 3 роки у Польщі і 4 роки – в Україні, відповідно 180 та 240 кредитів ECTS. Ця особливість відкриває можливість сформуванню структури підготовки таким чином, щоб студенти 2 роки вчилися в Україні і отримали знання та компетенції передбачені їх освітньою програмою,

а також виконали умови змісту підготовки 1 року навчання у Польщі, тобто програми підготовки перших двох років в Україні (120 кредитів) мають містити освітній зміст підготовки у Польщі (60 кредитів). Відзначимо, що це цілком можливо, причому із збереженням компетенцій, які передбачені українською освітньою програмою, адже багато складників освітнього змісту – подібні або тотожні, особливо, якщо оцінювати це з позицій не назв дисциплін, а компетентностей, які вони формують. Для реалізації проєкту подвійного дипломування було обрано модель підготовки 2+2, за термінами навчання в обох країнах, створено окремий навчальний план, який містив відповідні дисципліни з урахуванням набуття студентом компетентностей, що передбачені ОПП. Підсумок: студент вчиться на 1-2 курсі в Україні, далі переводиться на 2 курс у Польщі, і там вчиться 2-3 курс, які перезараховуються в Україні як 3-4 курси, таким чином, здобувач освіти має у додатку до українського диплому 240 кредитів ECTS, а у додатку до польського диплому – 180 кредитів ECTS.

3. **Умови зарахування.** Окремо варто сказати про ключову вимогу зарахування студентів на навчання у польський ЗВО – знання польської мови на рівні не нижче B2. За погодженням з ректоратом нашого Університету ми диференціювали дисципліну «Іноземна мова» таким чином, щоб студенти вивчали паралельно і польську, і англійську мови. Тут варто зробити відступ і відзначити, що під час навчання в УАМ студенти продовжать вивчати англійську мову всі наступні роки та завершують вивчення складанням сертифікаційного іспиту, отже, необхідно забезпечити достатній рівень знання англійської, що для початку навчання на 2 курсі УАМ визначено як B1.

4. **Чи потрібна окрема освітня програма?** Після кількох етапів погодження ми дійшли розуміння того, що не варто створювати окрему освітню програму подвійного дипломування в КНУ, оскільки це звужує можливості залучення студентів до навчання. На сьогодні функціонує інша схема доєднання до проєкту: кожен вступник на спеціальність С7 «Журналістика» має право написати заяву щодо навчання за окремим навчальним планом до початку навчання (так, цей період досить не тривалий, кінець серпня, але при правильному підході до інформування вступників – отримати результати – реально, маємо зараз групу в 16 осіб). Склад групи затверджується розпорядженням директора і ця група виділяється як окрема навчальна група в структурі курсу. Навчальний процес збудований таким чином, що лекційні заняття студенти слухають разом з усім потоком (виконання умов української ОПП), а от практичні заняття передбачають включення ще й польського освітнього контенту у вигляді модулів (виконання умов української та польської ОПП).

5. **Готовність ОПП до умов подвійного дипломування.** Важливий компонент цього процесу – готовність ОПП до функціонування в умовах подвійного дипломування. В Навчально-науковому інституті журналістики структура навчального плану для спеціальності С7 «Журналістика» має 140 кредитів обов'язкових дисциплін та 100 кредитів дисциплін вільного вибору студента. Причому, вибіркові дисципліни вивчаються на 3-4 курсі, складають основну частину підготовки (окрім кількох кредитів іноземної мови, практики та кваліфікаційної роботи – це обов'язкові дисципліни, але вони є і в навчальному плані УАМ, тому можуть перезараховуватися за умовами

договору). Таким чином, у окремий навчальний план, зазначений у договорі про подвійне дипломування, було включено окремий вибірковий блок та кілька спецкурсів, які за переліком компетентностей відповідають змісту підготовки на 2-3 курсі в Університеті Адама Міцкевича, а отже легко можуть бути перезараховані тим студентам, які будуть навчатися в Польщі. Тут варто також наголосити, що студент може і не вивчити польську мову на рівні B2 і не поїхати після 2 курсу КНУ вчитися на 2 курс УАМ, отже він повинен мати такі ж права, як і його однокурсники зі спеціальності С7 «Журналістика», тому в окремому навчальному плані передбачені, по суті, ті самі дисципліни та вибіркові блоки і спецкурси як і в основному, плюс додано окремий блок і спецкурси, які згадувалися вище, які корелюють з польським освітнім контентом і їх же навчальним планом. Отже, студент матиме можливість продовжити навчання в Україні чи в Польщі, залежно від обставин.

6. Особливості навчальних дисциплін. Ще одна особливість готовності ОПП до подвійного дипломування – великі дисципліни, принаймні, 5 і більше кредитів. Ми свідомі того, що не завжди цього можна досягти, але такий підхід дає можливість передбачити у структурі цієї дисципліни модулі з польським освітнім контентом, який буде перезараховуватися при продовженні навчання в Університеті-партнері. Крім того, вже на початку консультацій з польськими партнерами було створено план перезарахування дисциплін з 1-2 курсу навчання в КНУ за 1 курс навчання в УАМ, цей перелік проговорювався і погоджувався, таким чином, було окреслено принципову згоду і визначено можливість для реалізації проєкту подвійного дипломування, забезпечено права студента, зокрема, йому чи їй не доведеться додатково складати якісь дисципліни для навчання в Польщі, окрім іспиту чи іншої форми контролю знання польської мови на рівні B2. Завершується навчання підготовкою та захистом кваліфікаційного проєкту, який подається англійською мовою, розміщується в інституційних репозитаріях обох університетів та захищається перед спільною комісією (в комісію входять викладачі КНУ та УАМ, захист проводиться в Познані, принаймні, такі домовленості маємо зараз, з огляду на безпекову ситуацію).

7. Додаткові особливості. Навчання в УАМ відбувається на контрактній основі, вартість його на сьогодні складає – 6000 злотих на рік, що співмірно (навіть, трохи менше) з вартістю навчання в КНУ. За умовами договору, студент платить там, де вчиться, тобто перші два роки – контракт чи бюджет в КНУ, наступні 2 роки – контракт в УАМ. Договором окремо не визначено вимогу надавати студентам гуртожиток чи інші умови розміщення і логістики студентів, але на рівні робочих груп проговорювалися і передбачалися різні варіанти реалізації цих ідей, про що було повідомлено і що було роз'яснено здобувачам освіти ще до підписання ними заяви про перехід на окремий навчальний план в умовах договору про подвійне дипломування. У підсумку, студент, що вчиться за умовами договору отримує 2 дипломи: бакалавра журналістики КНУ та бакалавра журналістики УАМ.

8. Окремі особливості навчання в Польщі. Відзначимо деякі спостереження, які можуть бути важливими і використовуватися для реалізації подібних проєктів нашими колегами. Особливості навчального плану в УАМ:

структура підготовки (за нашими обрахунками) передбачає близько 100 кредитів фахової підготовки зі 180, при цьому, комунікаційний блок включає 16 кредитів – від основ комунікації до бізнес навичок та риторики; іноземна мова вивчається в обсязі 10 кредитів – включно з підготовкою до сертифікаційного іспиту; є чимало дисциплін, які не входять у сегмент фахової підготовки, наприклад, економіка (5 кредитів), логіка (3 кредити), філософія (4 кредити) і це все в розрізі курсу на 180 кредитів в сумі, тобто філософія, логіка й економіка становлять в сумі 6,5 % обсягу програми, а ще є кілька «історій», в тому числі всесвітня.

9. Інформаційні ресурси та програми. Наші партнери на сайті публікують досить ретельно виписані і чітко структуровані навчальні програми. Вразило те, що в межах навчального часу в кредитах ECTS передбачено час на підготовку до захисту проєкту чи час на підготовку до заліку / іспиту. Тобто, ми як викладачі маємо давати такі завдання, наприклад на іспит, до яких «середній» студент повинен підготуватися не більше як за дві години, звісно, якщо він виконував семестрові завдання і види робіт у повному обсязі. *До прикладу: дисципліна має 2 кредити, отже 30 годин практичних, самостійна робота - 5 годин (!!!) підготовка до заліку, 25 годин – підготовка проєкту. Інших завдань програма не показує. Критерії оцінювання: - відвідування та активна участь у заняттях; - своєчасне виконання завдань.* Переконані, що тут є про що подумати і нам, і багатьом нашим колегам.

10. Комунікаційний супровід підготовки та реалізації договору про подвійне дипломування. Останній компонент реалізації проєкту подвійного дипломування, про який маємо говорити – різнорівнева комунікація, до якої теж варто бути готовим, в тому числі йдеться і про знання мов. Наприклад, договір подається і підписується трьома мовами (всього – 6 примірників, по 2 кожною мовою): українською, польською та англійською, тому погодження всіх примірників, наприклад, в юридичних відділах, може вимагати певних зусиль чи додаткових кроків (підтвердження ідентичності з боку фахівців польської чи з української мови в кожному Університеті). Окремо варто говорити про комунікацію між робочими групами, комунікацію на рівні ректорату, в тому числі – й опосередковану договором комунікацію юристів-освітян, окремий значний сегмент – створення і поширення інформації для абітурієнтів, причому, в ННІ журналістики ми організували спеціальну поїздку в Познань, відзняли матеріали і створили ролик для абітурієнтів. Шкода, що цього року він опублікований [5] пізно, вже в процесі вступної кампанії, адже до підписання договору цю інформацію подавати було б не коректно. Відповідно до вибудованої нами моделі зарахування студентів на окремий навчальний план, було проведено кілька зустрічей в тому числі й з батьками, де роз'яснювалися і перспективи, і вимоги до навчання. Відзначимо, що ці зустрічі сформували низку питань та тем, які будуть актуалізуватися нами в інформаційній компанії для вступників 2026 року.

Як висновок відзначимо – освітня модель підготовки медійників (як мінімум) в Україні, якщо вона збудована за вимогами Стандарту і має гнучку систему вибіркового компоненту – вповні придатна для формування програм і проєктів подвійного дипломування. Ці заходи з одного боку потребують

докласти чимало зусиль, особливо в частині структури і змісту освіти, однак, можемо стверджувати, що і українська, і польська системи підготовки медійників цілком відкриті для координації та поєднання, орієнтовані на співмірний набір знань умінь і навичок фахової діяльності, в тому числі й у частині практичної підготовки, а отже модель освіти ефективно інтегрується в європейський освітній простір.

Список використаних джерел

1. Dziennikarstwo i komunikacja społeczna 2025/26, studia pierwszego stopnia, studia stacjonarne. URL: <https://sylabus.amu.edu.pl/pl/21/3/2/13/165>
2. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. URL: <https://amu.edu.pl/>
3. Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu. URL: <https://wnpid.amu.edu.pl/>
4. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Офіційна інформація. URL: <https://knu.ua/ua/official>
5. Навчально-науковий інституту журналістики. Навчальна робота. URL: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/navch/>
6. Подвійні дипломи для вступників-журналістів. URL: <https://journ.knu.ua/podviyni-dyplomy-dlia-vstupnykiv-zhurnalistiv/>